

शशाम सकलाऽपि सरोरुहाणाम् Bv. 3. 7; न जातु कामः कामानासुप-
भोगेन शाम्यति Ms. 2. 94 'is not satisfied'. -३ To be
quelled, be extinguished or quenched; शशाम वृष्ट्यापि
विना दवाति: R. 2. 14; U. 5. 7. -४ To desist, leave off
(speaking &c.). -५ To put an end to, destroy, kill
(also 9 P. in this sense). -Caus. (शमयति-ते, but शामयति-
ते in the sense of 'seeing', see शम् II). १ To appease,
allay, calm, tranquillize, pacify, soothe; कः शीतलैः
शमयता वचनैस्तवाथिम् Bv. 3. 1; संरम्भे शमयामास R. 15.
85; 17. 55; S. 5. 7. -२ To put an end, to stop;
वरेण शमितं लोकान्लं दग्धुं हि तत्पः Ku. 2. 56. -३ To
remove, avert; प्रतिकूलं दैवं शमयितुम् S. 1. -४ To subdue,
tame, defeat, conquer, vanquish; शमयति गजानन्यान्
गन्धाद्विषः कलमोऽपि सन् V. 5. 18; R. 9. 12; 11. 59. -५ To
kill, destroy, slay; कर्णस्यात्मजमग्रतः शमयतः Ve. 5. 5. -६ To
quench, extinguish; शमितकुरुवंशप्रसविता Pt. 4. 50; सुतसमपि
पानीयं शमयत्येव पावकम् H. 1. 85; Me. 55. -७ To leave off,
desist, cease. -II. 10 U. (शमयति-ते) १ To see, look
at, inspect. -२ To show, display.

शमः [शम्-घञ्] १ Quiet, tranquillity, calmness;
धृति न विन्दामि शमं च विष्णो Bg. 11. 24. -२ Rest, calm,
repose, cessation. -३ Absence or restraint of passions,
mental quietness, quietism; शमरतेऽमरतेजसि पार्थिवे R. 9. 4;
Ki. 10. 10; 16. 48; Si. 2. 94; Bg. 10. 4. -४ Allayment,
mitigation, alleviation, satisfaction, pacification (of grief,
thirst, hunger &c.); शमसुपयातु ममापि वित्तदाहः U. 6. 8; शम-
मेष्यति मम शोकः कथं तु वत्से S. 4. 21. -५ Peace; as in अस्माकं
शमकामा वै त्वं च पुत्रो ममेत्य Mb. 12. 1. 27; शमोपन्यास Ve. 5.
-६ Final emancipation (from all worldly illusions and
attachments). -७ The hand. -८ Cure of disease, con-
valescence. -९ Indifference, apathy. -Comp. -अन्तकः
the god of love (a destroyer of mental tranquillity).
-आत्मक a. calm, tranquil by nature. -उपन्यासः over-
tures of peace. -पर a. tranquil, quiet, stoical. -प्रधान
a. in whom tranquillity or quietism predominates; शम-
प्रधानेषु तपोवनेषु S. 2. 7. -उपसानिन् a. dissolute from
indifference. -शम a. enjoying perpetual tranquillity.

शमथः [शम्-अथञ्] १ Tranquillity, calmness; especially mental calmness, absence of passion. -२ A counsellor, minister.

शमन a. (-नी f.) [शम् णिञ् ल्यु ल्युट् वा] Quelling,
allaying, subduing &c. -नम् १ Appeasing, allaying,
soothing, conquering, alleviating, &c. -२ Calmness,
tranquillity. -३ End, stop, cessation, destruction. -४
Hurting, injuring; destroying; सप्तनशमनम् Mb. 3. 85, 101.
-५ Killing animals for sacrifice, immolation. -६ Swallowing, chewing. -नः १ A kind of deer, an antelope.
-२ N. of Yama, the god of death; शतशस्तत्र यवनाः शम-
नातिथयोऽभवन् Siva B. 14. 94. -३ A kind of pea. -Comp.
-स्वस्त्र f. 'Yama's sister', epithet of the river Yamuna.

शमनी Night. -Comp. -सदः (-षदः) a. demon,
goblin.

शमनीय a. Consolable, soothing. -यम् Sedative:

शमलम् [शम्-कलञ् U. 1. 103] १ Feces, ordure, excrement. -२ Impurity, sediment. -३ Sin, moral impurity;
आशंसमानः शमल गण्यायां दुःखितोऽपतः Bhag. 1. 13. 32. -४
A calamity, misfortune. -a. sinful; साध्यः कृताज्ञलिपुयाः
शमलस्य भर्तुः Bhag. 10. 16. 32.

शमाहः A hermitage.

शमित p. p. १ Appeased, allayed, soothed, calmed.
-२ Alleviated, cured, relieved. -३ Relaxed. -४ Calm,
sedate. -५ Moderated, tempered; अविभावितनिक्षमप्रयाणः
शमितायाम इवातिरहसा सः Ki. 13. 27. -६ Destroyed, killed;
शमितकुरुवंशप्रसविता Pt. 4. 50. -ता Rice-powder.

शमितु m. A killer, slaughterer; यथाश्वमेषे पशवः शमित्रा
Mb. 8. 84. 25.

शमिन् a. १ Calm, tranquil, pacific. -२ One who
has subdued his passions, self-controlled; ऋगी कदम्बसंभिन्नः
पवनः शमिनामपि Bk. 7. 5; Mk. 1. 16.

शमी [शम्-इन् वा ओप्] (शमि sometimes) १ N. of a tree
(said to contain fire); अभिगम्भी शमीमिव S. 4. 3; Ms. 8. 247;
धृवं स नीलोत्पलपत्रधारया शमीलतां छेतुमृषिवर्यवस्थाति S. 1. 18; Y.
1. 302. -२ A pod, legume. -३ A particular measure.
-Comp. -कुणः the time when the Samī tree bears fruit;
P. V. 2. 24. -गर्भः १ an epithet of fire. -२ a Brāhmaṇa, one belonging to the sacerdotal or priestly class.
-धान्यम् any pulse or grain growing in pods, leguminous grain. -रोहः an epithet of Siva. -पत्री Mimosa
Pudica, a kind of sensitive plant.

शमी(मि)रः A small variety of the Samī tree.

शम्पा [शम्-प U. 3. 28] १ Lightning. -२ A girdle.

शम्फली, शम्बली, शम्मली A procuress.

शम्ब I. 1 P. (शम्बति) To go, move. -II. 10 P.
(शम्बयति) To collect, heap together.

शम्ब (भ्म) a. [शम्ब् अञ्] १ Happy, fortunate. -२
Poor, unfortunate. -म्बः, (-भ्मः) १ The thunderbolt of
Indra. -२ The iron head of a pestle. -३ An iron chain
worn round the loins. -४ Ploughing 'with the grain'
or in the regular direction. -५ The second ploughing of
a field. -६ A particular measure of length. (शम्बाङ्
means 'to plough twice'; त्वया शम्बाङ्ते क्षतम् N. 20. 83,
doubly pierced). -Comp. -पाणिः N. of Indra (having
a thunderbolt in his hand); कठेकालेन कैलासः स मेरुः शम्ब-
पाणिना Siva B. 16. 60.

शम्बर a. [शम्ब् अरञ्] Best, excellent. -रः १ N. of
a demon slain by Pradyumna, q. v. -२ A mountain.
-३ A kind of deer. -४ A Jina. -५ N. of the trees
चित्रक, लोधि and अर्जुन. -६ A kind of fish. -७ War. -रम्
१ Water; किं विलम्बसे ... शम्बरानयने Cholachampū p. 26.
-२ A cloud. -३ Wealth. -४ A rite or religious obser-